

Resumé:

Klausale eksklamativer med *hvor*, *hvilken* og *sikke* – og deres ordstilling

Søren Sandager Sørensen

Aarhus Universitet

Der findes en række forskellige typer eksklamative sætninger i dansk, fx ”*hvor* det dog er en smuk julebuk” og ”*sikke* vi kan”. Både eksklamative sætninger med *at* (D’Hertefeldt & Verstraete 2014) og *sikke* (Heltoft 2007) er kendt for at være eksempler på insubordination (som kan oversættes til afunderordning) i den forstand at de har ledsætningstræk (fx konjunkional og neutral ordstilling), men kan bruges som selvstændige ytringer.

På baggrund af eksempler fra KorpusDK kan man se at eksklamativer med *hvor*, *hvilken* og *sikke* som subjektive partikler udviser variation i ordstilling. Det gælder både variation i om de kan have deklarativ eller neutral ordstilling, og om fx et adjektiv optræder ved siden af substantivet det modificerer, eller eksklamativytringens indledende *hvor*, *hvilken* eller *sikke*, og altså om frasen er diskontinuert (Delsing 2010).

Eksklamativerne fordeler sig efter typer som dem beskrevet i Zevakhina (2016). Det viser sig at *hvor* kan bruges i de alle typerne og med begge ordstillinger. *Hvilken* (og former deraf) findes også med begge ordstillinger, men er begrænset til nominale typer. *Sikke* kan derimod bruges i alle typer, men ser ud til at være begrænset til neutral ordstilling. Frasal diskontinuitet er valgfri ved *hvor*, men *hvilken* eller *sikke* står altid sammen med det led de modificerer.

På baggrund af dette kan man diskutere eksklamativernes træk hvad angår afunderordning og den diskontinuerte frases status, hvilket kan pege mod ideer til fremtidige studier og pointer om fx frasale eksklamativers rolle og evt. interaktionelle perspektiver.

Artiklen udgives i Skrifter i Samtalegrammatik som: Sørensen, Søren Sandager (2023). Exclamative clauses in Danish with *hvor*, *hvilken* and *sikke* – insubordination and discontinuity. Skrifter om Samtalegrammatik 9(1).

Litteratur

- D'Hertefelt, Sarah, & Verstraete, Jean-Christoph (2014). Independent complement constructions in Swedish and Danish: Insubordination or dependency shift? *Journal of Pragmatics*, 60:89–102.
<https://doi.org/10.1016/j.pragma.2013.11.002>
- Delsing, Lars-Olof (2010). Exclamatives in Scandinavian. *Studia Linguistica*, 64(1):16–36.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-9582.2010.01168.x>
- Heltoft, Lars (2007). Subjektive partiklers grammatikalisering i nyere dansk – Eksemplet *sikke*. *Danske Studier*, 102:17–42.
- Zevakhina, Natalia (2016). The hypothesis of insubordination and three types of wh-exclamatives. *Studies in Language*, 40(4):765–814. <https://doi.org/10.1075/sl.40.4.02zev>